

ČVUT
ÚK

ÚK ČVUT

Stručná historie knihoven ČVUT

OD POČÁTKU UNIVERZITY DODNES...

Historie knihoven ČVUT je pevně spjatá se vznikem Českého vysokého učení technického. Na samém počátku zakládali jednotliví profesori knihovní sbírky pro své obory a zpřístupňovali je studentům.

V současnosti se jedná o rozsáhlý informační systém, který je úzce navázán na univerzitu a její vzdělávací, vědeckou a popularizační roli.

Byt Ch. J. Willenberga v domě na Starém Městě na rohu Aneské a Liliové ulice (r. 1720)

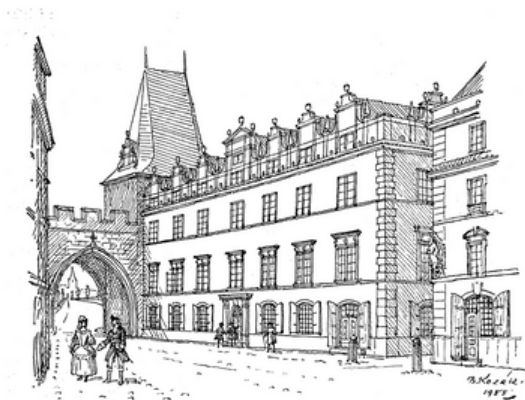
VÝROČÍ

V roce 2024 jsme oslavili 15 let od sloučení všech fakultních knihoven ČVUT v jeden celek - **Ústřední knihovnu ČVUT.**

[Čtěte dál...](#)

NA POČÁTKU

Byt Ch. J. Willenberga v domě na Malé Straně u Karlova mostu (r. 1718)

Historie výuky na ČVUT se datuje od 9. listopadu 1717, kdy byla dekretem českých stavů ustanovena profesura **Christiana Josefa Willenberga** (první inženýrská profesura ve střední Evropě). Výuka na **České stavovské inženýrské škole začala 7. ledna 1718.**

Willenberg z počátku vyučoval studenty ve svém bytě na Malé Straně a díky dekretu získal 300 zlatých na nákup studijních knih. Založil tak **první příruční knihovnu** pro své studenty.

Během rozvoje školy postupně vznikaly další knihovní sbírky jako **příruční knihovny jednotlivých stolic a kabinetů.**

Jednotlivé knihovny byly profilovány podle odbornosti daného profesora:

- **Christian Josef Willenberg** (profesor v letech 1717–1726): vojenství (opevňování), zeměměřictví, kartografie, odvodňování a mechanismy zvedání těžkých břemen
- **Johann Ferdinand Schor** (profesor v letech 1726–1767): optika, perspektiva, technické kreslení a geografie
- **Franz Anton Leonard Herget** (profesor v letech 1767–1800): civilní inženýrství – dnes stavební inženýrství

Byt J. F. Schora v domě U zlatého věnce na Malém rynku na Starém Městě (r. 1726)

Byt F. A. L. Hergeta v domě na Kozím plácku na Starém Městě zvaném dům Broumovský (r. 1767)

V roce **1803** se Česká stavovská inženýrská škola transformovala z podnětu Františka Josefa Gerstnera na polytechnický ústav podle vzoru pařížské École Polytechnique a změnila svůj název na **Královské české stavovské technické učiliště v Praze.**

Jeho knihovnu tvořily sbírky jednotlivých profesorů, které byly z katalogizovány a soustředěny na jedno místo v Husově ulici.

KNIHOVNA JAKO INSTITUCE

od 2. poloviny 19. století

Změny přinesl nový „Organický statut“ školy v letech 1864/1865. Vymezoval právní a společenské postavení školy a představoval novou organizaci výuky a změny týkající se sbírek přístrojů a technické literatury. **Knihovně byl věnován § 9**, kde bylo stanoveno její poslání, rozpočet, zřízení čítáren, právo půjčování knih domů a byl vytvořen knihovní a výpůjční řád.

Knihovní fondy byly soustředěny na jedno místo, jednotně evidovány a katalog i sklady oborově uspořádány. Od poloviny 19. století shromažďovala knihovna kromě knih, časopisů, map a výkresů také technické patenty. V té době měl knihovní fond už asi **10 tisíc svazků**, kolem **30 titulů vědeckých časopisů**, zpřístupňoval první bibliografické (referátové) časopisy – předchůdce nynějších databází. **Tato knihovna stále sídlila v Husově ulici.**

PO ROZDĚLENÍ ŠKOLY

od roku 1869

Po rozdělení školy na českou a německou část v roce 1869 zůstala knihovna nerozdělena a pod názvem **Společná knihovna vysokých škol technických** sloužila oběma školám. Národnostní spory mezi českou a německou školou se však promítly i do vedení knihovny.

V 70. letech 19. století bylo konstatováno, že pro českou část školy je knihovna v Husově ulici – v budově německé školy – téměř ztracena a bylo požadováno její přestěhování na neutrální půdu. Nedošlo však ani k přestěhování, ani k rozdělení knihovny. Profesori i studenti české školy přestávali mít zájem o růst společné knihovny a každý řešil svou potřebu knih svým způsobem. Studenti zakládali knihovny při svých spolcích a profesori začali budovat knihovny při jednotlivých kabinetech.

Společná knihovna vysokých škol technických se v roce 1935 přestěhovala do větších prostor budovy **Klementina** a stala se **veřejnou knihovnou** pod názvem **Knihovna vysokých škol technických**.

Ta byla roku **1960** přejmenována na **Státní technickou knihovnu** a v roce **2009**, po přestěhování do nové budovy v kampusu v Dejvicích, změnila název na **Národní technickou knihovnu**.

PO NESHODÁCH

od roku 1902

V roce 1899 bylo rozhodnuto o založení nové knihovny pro českou školu a ta byla pod názvem **Příruční knihovna české vysoké školy technické** otevřena v roce **1902**.

SYSTÉM KNIHOVEN ČVUT

od 50. let 20. století

Historický fond knihovních sbírek ČVUT zůstal v budově Klementina, kde se stal součástí fondu pozdější Státní technické knihovny. Na katedrách, ústavech a fakultách ČVUT se však opět začaly vytvářet sbírky knih a časopisů a ty se staly základem fondů budoucích **fakultních knihoven ČVUT**.

Fondy **Příruční knihovny české vysoké školy technické** se po 2. světové válce sloučily s těmito příručními knihovnami kabinetů, kateder, ústavů a staly se základem samostatných fakultních knihoven. Po roce 1960 mělo ČVUT 4 fakulty (stavební, strojní, elektrotechnickou a jadernou a fyzikálně inženýrskou) a Kloknerův ústav. V roce 1976 byla zřízena Fakulta architektury a později přibýly Fakulta dopravní, Fakulta biomedicínského inženýrství, Fakulta informačních technologií a Masarykův ústav vyšších studií.

Na **konci 80. let** se začaly objevovat **snahy o sjednocení a propojení** fakultních knihoven. Impulsem bylo především to, že do knihovnických procesů začala vstupovat výpočetní technika. Díky technickému zaměření univerzity, dostupnosti techniky a spolupráci knihovníků s pracovníky výpočetních center školy byl už začátkem 90. let provoz knihoven ČVUT automatizovaný – jako jeden z prvních v republice.

SYSTÉM KNIHOVEN ČVUT

od roku 2009

Dobré výsledky zhruba dvacetileté spolupráce v rámci systému knihoven ČVUT přispěly k rozhodnutí vedení ČVUT sloučit knihovny fakult a ústavů. Tak se opět roztržštěné fondy a služby knihoven sloučily do společné **Ústřední knihovny ČVUT**, která vznikla zřizovací listinou rektora ČVUT k **1. lednu 2009**.

V organizačním řádu bylo zakotveno **poslání ÚK**:

- Poskytovat informační zabezpečení univerzitě.
- Podporovat studium a vědeckou a výzkumnou činnost univerzity.
- Budovat a zpřístupňovat specializované fondy tištěných a elektronických dokumentů z vědních disciplín pěstovaných na ČVUT.
- Vytvářet podporu pro rozvíjení informační gramotnosti studentů.
- Zabezpečovat podporu pro hodnocení výsledků činnosti univerzity a jejich akademických pracovníků v oblasti výzkumu, vývoje a inovací.

Do centrálního pracoviště, které má pronajaté prostory v budově Národní technické knihovny (NTK), byly včleněny fakultní knihovny Fakulty stavební a Fakulty architektury, Fakulty strojní, Fakulty elektrotechnické, knihovna MÚVS, Kloknerova ústavu a Oddělení knihoven Výpočetního a informačního centra ČVUT. Na dejvických fakultách zůstaly katederní knihovny, které také spravuje ÚK ČVUT. Na mimodejvických pracovištích (na Fakultě biomedicínského inženýrství, Fakultě dopravní, Fakultě jaderné a fyzikálně inženýrské) zůstaly původní knihovny zachovány jako detašovaná pracoviště.

Další vývoj Ústřední knihovny ČVUT lze najít v pravidelně vypracovávaných **Výročních zprávách**, ve kterých jsou bilancovány všechny aktivity knihovny.

Použité zdroje:

- *České vysoké učení technické v Praze*. Online. In: Wikipedie: Otevřená encyklopedie. Aktual. 18. 12. 2024. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/%C4%8Cesk%C3%A9_vysok%C3%A9_u%C4%8Den%C3%AD_technick%C3%A9_v_Praze. [cit. 2025-01-20].
- *Historie*. Online. In: České vysoké učení technické v Praze. ©2015. Dostupné z: <https://www.cvut.cz/historie>. [cit. 2025-01-20].
- *Historie Fakulty stavební ČVUT v Praze*. Online. In: Portál FSV ČVUT. Aktual. 9. května 2024. Dostupné z: <https://portal.fsv.cvut.cz/hlavni/historie.php>. [cit. 2025-01-20].
- KADERÁVEK, František a PULKRÁBEK, Jan. *250 let technických škol v Praze: slavnostní sborník*. 2. vyd. Praha: ČSAV, 1958.